

BOOK RECEIVED

Markowitz H. & Stevens V. J., (Eds.) 1978: Behavior of captive wild animals. Nelson-Hall, Chicago: 1—314. Cena 15.95 US dol.

Książka zawiera 8 rozdziałów opracowanych przez 15 autorów oraz bibliografię oddzielnie podaną dla każdego rozdziału i index tematyczny.

Pierwszy z dwóch rozdziałów poświęconych wzajemnym związkom pomiędzy drapieżcą i ofiarą ilustruje te zagadnienia na przykładzie obserwacji drapieżnych ptaków (sowy, jastrzębie) oraz ssaków (lisy, kojoty, koty) (C. D. Cheney). Uzyskane wyniki przyczyniają się do poznania zasad rządzących drapieżnictwem, a równocześnie wnoszą wkład do poznania zagadnień zmienności stosunków między drapieżnikiem a ofiarą. Co jest istotne wobec faktu, że właśnie możliwość zmian strategii polowań u drapieżników jako przystosowanie do zmian ciągle malejących zasobów pokarmowych jest warunkiem ich przeżycia. Natomiast w drugim rozdziale podane są przykłady modelowych eksperymentów nad behawiorem drapieżnym kojotów i innych gatunków ptaków i ssaków oraz formuluje się pewne praktyczne wskazówki dla gospodarki wynikające z możliwości kontroli behawioru drapieżniczego (C. R. Gustavson, L. P. Brett, J. Garcia, D. J. Kelly).

Sposoby porozumiewania się zwierząt i ich zależność od związków socjalnych lub płci i wieku są przedmiotem rozważań w dwóch innych rozdziałach, omawiających wyniki badań na bardzo odmiennych obiektach jak wilk (J. C. Fentress, R. Field, H. Parr) i przedstawiciele rządu płetwonogich (R. J. Schusterman). Pomimo, iż właśnie u płetwonogich łatwiej niż u innych zwierząt badać w naturze głosowe porozumiewanie się jednak do szczegółowych, kontrolowanych badań wygodniejsze są warunki niewoli. U kilku gatunków zwierząt z tej grupy określono częstotliwość wydawanych głosów, które różnią się w zależności od związków socjalnych, wieku, płci i sezonu.

Kilku autorów zgodnie podkreśla, że ogrody zoologiczne są wygodnym miejscem do badań nad zachowaniem się zwierząt. Wynika to z faktu, że jest to środowisko bytowania zwierząt pośrednie pomiędzy warunkami laboratoryjnymi a naturalnymi i jednocześnie dostarcza możliwości badań zwierząt egzotycznych oraz zapewnia kontrolę czynników środowiskowych. Właśnie trzy inne rozdziały omawianej książki powstały w oparciu o badania prowadzone głównie w środowisku ogrodów zoologicznych. Dotyczą one zdolności właściwego reagowania na stosowane bodźce u takich zwierząt jak słonie, dromadery i żyrafy (V. J. Stevens) oraz analizy i kontroli grupowego behawioru u małp, fok i serwali (H. Markowitz i G. Woodworth). Natomiast trzeci rozdział z tej grupy (W. A. Myers) rozważa możliwość praktycznego wykorzystania wiedzy o behawiorze zwierząt w warunkach niewoli. Kształtując odpowiednio czynniki środowiskowe można uzewnętrznić te cechy zachowania, które są pożądane w niewoli, lub przeciwnie niepożądanym zapobiegać.

Wyniki najnowszych badań nad poznaniem czynników wpływających na rozwój zdolności poznawczych oraz ich pomiarów u naczelnych (oprócz człowieka) w niewoli są tematem innego rozdziału (S. M. Essock, D. M. Rumbaugh). Przez „zdolność uczenia się” tych zwierząt autorzy rozumieją stopień do którego organizm może modyfikować swój behawior jako wynik informacji uzyskanych przez współdziałanie ze swoim środowiskiem.

Omawiana książka będzie czytana z dużym zainteresowaniem przez wszystkich interesujących się problemami życia zwierząt w niewoli. Przyczynia się do głębszego poznania psychiki zwierząt i ich reakcji. Czuje się w niej osobisty stosunek autorów do dyskutowanych zagadnień, co wynika z faktu, iż książka napisana jest przez ludzi, którzy lubią swoją pracę.

Małgorzata Krasieńska